

EL DIA DE LA FI DEL MÓN

Salvador Macip

Il·lustració: [Rafa Villalón](#)

El dia de la fi del món feia sol. Era un d'aquells matins sense núvols i amb un cel que irradiava la mena de llum que converteix la gent en optimistes.

Però M no se'n sentia gens, d'optimista, quan va entrar al primer bar que va veure, es va seure al primer tamboret que va trobar lliure i va demanar el primer que li va passar pel cap. Només volia marxar d'aquell poble de mala mort com abans millor. Per desgràcia per la humanitat, això no seria possible.

Abans que el cambrer li pogués servir a M el tallat curt de cafè amb sacarina, S va obrir la porta i es va quedar glaçat. S sí que s'havia contagiats del bon rotllo que surava a l'ambient, però se li va passar de cop quan va veure M assegut al seu tamboret.

Feia més de trenta anys que S entrava cada matí a aquest bar, exactament a la mateixa hora, seia exactament al mateix lloc i demanava exactament el mateix. Avui no ho podia fer perquè M, un foraster, l'hi impedia. Això el va irritar moltíssim.

Es va acostar a M i li va dir just això: "aixeca't del meu tamboret perquè m'estàs irritant moltíssim".

El món s'hagués pogut salvar en aquell moment si M hagués deixat el tamboret a S o si S s'hagués assegut a qualsevol dels molts altres tamborets que estaven lliures. D'opcions en tenia un munt, aquest no era el problema. El problema era que S era conegut per la seva tossuderia. I com que M estava de mal humor perquè, per culpa d'aquest viatge de negocis, feia massa dies que no veia la família, no tenia cap ganes de cedir el seu lloc a ningú. Una combinació letal.

Es van aguantar la mirada una estona, com si s'estiguessin estudiant. En realitat, M estava pensant que se li refredava el cafè i S que si s'entretenia gaire més, faria tard. S'haguessin passat així una bona estona, esperant que l'altre fes el primer pas, si no fos perquè el cambrer es va adonar just llavors que S era allà i li va preguntar si volia el de sempre. S li va contestar que no es podria prendre el de sempre fins que aquell imbècil li tornés el seu lloc.

Imbècil. Va dir exactament "imbècil". Si alguna cosa no suportava M era que li diguessin que era imbècil.

M va reaccionar immediatament. Es va aixecar del tamboret i li va pegar un cop de puny a la cara a S que el va enviar rodolant a terra.

El bar va quedar en silenci. El cambrer mirava com S es fregava la barbeta, sense acabar d'entendre què havia passat. Els altres clients també el miraven. Fins i tot M el mirava, sorprès de la força de la seva investida. Li sabia una mica de greu. S s'ho mereixia, és clar. Era un arrogant i, a més, havia començat ell. Però de totes maneres, no se sentia orgullós de la seva reacció. M no es tenia per una persona violenta.

Així que va aixecar-se per oferir-li una mà a S. Però S la va rebutjar. Va incorporar-se d'una revolada, com volent demostrar que no li mancaven força i agilitat, i va clavar-li una sonora plantofada a la galta a M.

Si hagués quedat algun historiador després del desastre, sens dubte hagués conclòs que aquell havia estat el punt de no retorn. A partir d'aquest moment, el destí del món estava segellat.

Tant S com M van entendre que ara ja no es podien aturar. Havien d'obligar a l'altre a pagar cara la seva gosadia si volien sortir d'allà amb la dignitat intacta.

Com fan la majoria d'animals abans d'esbatussar-se, primer van intentar intimidar l'adversari. Van inflar els pits i van passejar-se d'un costat a l'altre, sense deixar de mirar-se, marcant el territori. Mentrestant anaven escridassant-se i insultant-se, que també és habitual en aquestes situacions.

En teoria, M tenia la partida perduda abans de començar. Estava en territori hostil. Era un visitant que s'encarava amb un veí de tota la vida. Encara que el tombés, no se n'escaparia d'una peça: els veïns li farien una cara nova per demostrar que aquesta mena d'actituds no estan permeses als de fora.

Però la sort de M (i la mala sort del món) va ser que S queia malament a molta gent. Tal com havia endevinat S, M era un arrogant insuportable. Així que, tot i que hi havia poca clientela al bar a aquella hora del matí, ràpidament es van formar dos bàndols. Un feia costat a S perquè, tot i ser un pesat, era el pesat local: cap desconegut tenia dret a inflar-li la cara, si de cas això ho havien de fer ells. L'altre va donar suport a M, potser perquè creien més en la justícia i la llibertat, que tots tenim els mateixos drets i que tothom ha de poder escollir el tamboret on es vol asseure, encara que sigui un estrany.

Els dos grups van intercanviar uns quants insults més per demostrar que anava de debò. Malgrat tot, ningú volia començar una batussa. Feia una dia massa maco per escalfar-se d'aquesta manera.

Però va succeir una cosa inesperada. A poc a poc van anar sortint a la superfície coses que feia anys que estaven macerant-se amagades. Vells odis immemorials entre famílies, amics que es retreien desaires que tothom creia oblidats, faltes de respecte sense cap mena d'importància. En el fons, la gent d'aquell poble no es portava gens bé, però eren tan ben educats que ho sabien dissimular amb elegància.

Ara ja no dissimulaven. Era com si haguessin donat permís per sortir a córrer a una colla de gossos que portessin una setmana tancats a la cleda: el rebombori era immens. I aviat es va descontrolar.

Algú va ser el primer en fer una trucada, i de seguida se n'hi van afegir uns quants més. Reforços. Al cap i a la fi, si estan insultant la família, és normal que vingui el cunyat a dir al seva. O l'oncle. O el cosí segon. En els llocs petits com aquell, tothom es coneix i tothom té un grau o altre de parentiu. En menys de deu minuts, el bar estava tan ple com els dies que hi havia partit de futbol i l'amo engegava la tele grossa.

Enmig d'aquesta gentada cada cop més nombrosa, S i M continuaven mirant-se fixament, com si no estiguessin pendents del que passava al seu voltant. Però ho estaven. I estaven també una mica espantats.

La situació se'ls havia escapat de les mans i no sabien com sortir-se'n. Era massa tard per fer veure que no passava res i tornar a les seves rutines. A M li hagués agradat poder-se prendre d'un sol glop el tallat, que ara ja deuria estar fred, i sortir rabent d'aquell poble de bojós. I a S no li hagués importat gens seure a un altre tamboret. Al cap i a la fi, tots eren iguals.

No se sap qui va donar el primer cop. Era inevitable. Tants cossos en un local tant petit, escridassant-se i gesticulant... al final alguna mà havia d'anar a parar a la cara d'algú, encara que fos involuntàriament.

Allò va ser com el tret de sortida. En pocs segons es va desfermar una baralla en la qual tothom repartia i rebia. El mobiliari del bar va quedar fet miques en els primers deu minuts i la sang brollava generosament.

Quan va arribar la policia, semblava com si hagués passat una estampida de búfals pel bell mig de la sala. I que els búfals encara estiguessin allà, atonyinant-se.

El caporal que manava el grup de tres agents de l'ordre havia passat mala nit. Potser si el dia abans no hagués descobert la seva dona fent-li el salt amb un company hagués dormit millor i no s'hagués aixecat de tanta mala lluna. Potser llavors el món encara s'hagués pogut salvar. Però aquell matí no estava per punyetes. Tenia un munt de frustracions acumulades i una colla de brètols que estaven demanant a crits que els donessin una lliçó de civisme.

El caporal va desenfundar la porra i va fer un senyal als seus tres companys, que van reproduir el gest amb fidelitat mil·limètrica. No els pagaven per qüestionar ordres, només per seguir-les. En un tres i no res, estaven repartint llenya cada vegada amb més violència, que enlloc de calmar les masses només feia que enardir-les més i més.

Mentre dins del bar la batalla campal començava a prendre proporcions èpiques, R anava cap a l'institut. Segurament el desastre s'hagués pogut evitar si els pares de R no li haguessin comprat un telèfon nou pel seu aniversari. Era d'aquells amb càmera de molts píxels i connexió ultraràpida a internet. En un moment del seu recorregut habitual, R va passar per davant del bar i va veure l'espectacular tumult a l'altra banda del vidre. Ràpidament, va treure el seu telèfon i va posar-se a gravar un vídeo, que va retransmetre en directe per una de les moltes xarxes socials a les quals s'havia apuntat per intentar lligar amb les noies de la classe. El fragment on es veia el caporal obrint-li el cap a l'amo del bar amb una sèrie de cops de porra expertament donats es va viralitzar a l'instant.

Deu minuts va tardar la unitat mòbil de la televisió regional a arribar a l'escena. Amb les càmeres van venir també un munt de curiosos dels pobles veïns que volien veure amb els seus ulls el que a internet ja s'anomenava La Batalla del Segle.

Els antiavalots van trigar una mica més perquè no se'ls engegava la furgoneta. Algú s'havia deixat un llum obert a dins quan havien sortit a fer unes maniobres d'entrenament el dia anterior i la bateria s'havia descarregat. Van tardar a trobar-ne una de nova, però al final van aconseguir sortir de l'estació.

Quan van arribar, els seus companys estaven en una situació compromesa. Les porres no els servien de gaire contra la pluja de restes de tamborets i taules que els queia a sobre. Incentivats per l'esperit gremial, els antiavalots van entrar al bar com si fossin un equip de rugbi corrent cap a la línia de gol.

Els bombers van aparèixer poc després, quan la lluita ja havia envaït el carrer i la munió de curiosos estava debatent si ficar-s'hi o no. Al cap i a la fi, els vídeos que els havien atret fins allà clarament demostraven que la policia estava usant una força desproporcionada contra la població civil. No era just. Els bombers van entendre que calia protegir els civils d'alguna manera i van desenroscar ràpidament les mànegues per veure si amb una bona ruixada aconseguien evitar que hi haguessin més ferits. Però abans que aconseguissin girar l'aixeta, es van veure xuclats a la contesa.

Els bombers i la policia d'aquella comarca feia temps que no se suportaven. Uns es queixaven que els altres rebien totes les subvencions de l'estat, mentre que ells havien de posar pedaços al seu quarter perquè no tenien diners per fer-hi les reparacions més bàsiques. I els altres es queixaven que els primers eren uns mimats que cobraven molt més per fer molt menys. No és d'estranyar, doncs, que quan es van trobar tots dos cossos aquell dia al mig del carrer, cadascun escollís espontàniament un costat oposat i es llancesin amb molta passió a repartir bufes i garrotades als seus enemics jurats.

En aquells moments ja ningú sabia perquè s'estava barallant ni a qui se suposava que havia de pegar. El centre del poble s'havia convertit en un tots contra tots en el qual finalment s'hi havien ficat curiosos, veïns, passavolants i fins i tot periodistes i agitadors professionals, que són personatges que tenen un sisè sentit per aquestes coses i sempre apareixen de sota les pedres quan algú s'estomaca.

L'alcalde mateix s'havia personat immediatament al lloc dels fets, però no havia tingut temps de fer el discurs apaivagador que havia preparat perquè, quan es disposava a engegar el megàfon, dalt d'una tarima improvisada que els seus homes li havien muntat a una distància prudencial del front, una llamborda ben dirigida va encertar-li la mandíbula i va acabar immediatament amb la seva prometedora carrera política.

Mentrestant, notícies de l'alçament popular que s'estava produint en el poble remot van arribar a oïdes del president del país. El President tampoc no havia passat gaire bona nit. L'úlcera l'estava empipant, potser perquè feia poc que s'havia destapat un cas de corrupció massiva que l'esquitxava més del que voldria. Si seguien estirant del fil, quedaria ben retratat. No tenia cap ganes d'acabar els seus dies a la presó, sobretot ara que s'havia assegurat una jubilació còmoda en un paradís fiscal, on els diners que havia escamotejat amb perícia (potser no amb tanta perícia com havia cregut) portaven anys criant interessos.

Content d'haver trobat un salvavides inesperat, va agafar un telèfon i va fer un parell de trucades d'urgència. El seu pla era enviar l'exèrcit a sufocar la revolta que s'estava gestant en la zona perifèrica del país. No li queia gens be, aquella gentussa. Eren tossuts de mena. A més, només feien que demanar. D'acord que eren una regió rica i treballadora, però no podien pas pretendre que els tractés d'una

manera diferent als altres. Tot el país tenia dret a gaudir dels diners que aquells egoistes generaven. I si l'obligaven a emprar la força per demostrar-los-ho, ho faria. No era pas un home que s'arrugava davant l'adversitat, ell. No seria pas culpa seva si responia proporcionadament quan el provocaven.

El President va somriure satisfet. No tan sols havia engegat una maniobra de distracció que evitaria que la gent li busqués les puces durant una temporada, sinó que també havia trobat una manera d'escarmentar d'una vegada aquells insolidaris recalcitrants. Estava segur que a partir d'aquell moment tot aniria millor al país.

Però el President, que tenia moltes virtuts però no la de la intel·ligència (ni la de l'estratègia), acabava de cometre un error monumental. Quan un destacament sencer de l'exèrcit va arribar aquella tarda al poble, marxant al mateix pas i flanquejats per una colla de tancs acabats d'estrenar, la gent estava ja una mica tipa de l'escaramussa. Tenien ganes d'anar cap a casa d'una vegada. Portaven massa hores atonyinant-se i tot plegat havia perdut el sentit.

Originalment s'havien format dos bàndols mal delimitats però, a mida que avançava el dia, les fronteres eren cada cop més difuses. Tant uns com altres estaven convençuts que tenien raó i que estaven lluitant per preservar la llibertat, la democràcia i el bé comú. Es cridaven que eren uns feixistes i que desistissin d'aquella bogeria irresponsable, que si no deixaven de fer l'animal no es restabliria mai l'ordre i seria culpa d'ells. Més enllà d'això, no podien argumentar gaire més. Fos com fos, tothom tenia una cosa clara: ells no serien els primers en rendir-se. Si de cas, que es rendissin els altres. Eren, sense cap mena de dubte, una gent molt tossuda.

L'arribada de l'exèrcit va ser el revulsiu que necessitaven. Què volien aquella gent, que venien a ficar els nassos en els seus assumptes? No en tenien cap dret: allò era un afer privat.

Com si algú hagués premut un botó, el poble es va aturar en sec en veure els soldats. La gent va començar a sortir de les barricades improvisades que havien construït al bell mig del carrer major, a mirar-se, a parlar. No: allò no estava gens bé. Una cosa era una brega amb pals i pedres, una altra que els professionals també hi volguessin participar.

No va caldre que ningú ho expressés amb paraules: sabien què havien de fer.

El que el President no havia tingut en compte (o, en la seva infinita estupidesa, potser havia oblidat) era que la riquesa d'aquella zona provenia de la seva capacitat de fabricar armes de primera categoria. Eren perfectes: no s'encallaven mai. Mataven tot el que havien de matar. El President les venia a preu d'or a altres governs i també als rebels que volien derrocar-los. Era un negoci rodó que s'ocupava de mantenir sempre a l'alça una bona porció del producte interior brut del país.

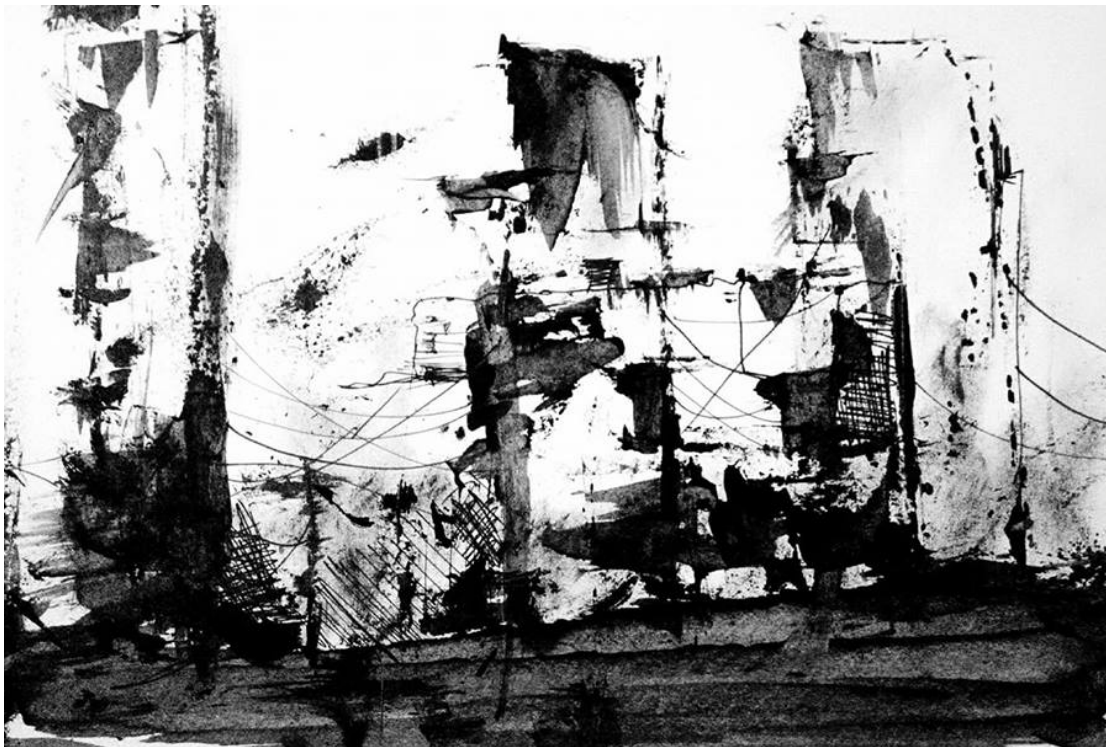
Abans que l'exèrcit hagués pres posicions per al que ells pensaven que seria un exercici breu i rutinari de demostració de poder, durant el qual possiblement ni s'haurien d'embrutar les botes, tot el poble estava armat fins les dents i preparats per rebre el que ara era l'enemic comú.

La conflagració va agafar proporcions bíbliques immediatament. Ni tan sols van parar durant la nit. Quan el dia de la fi del món es va acabar, encara ressonaven trets i canonades pels carrers del poble.

L'endemà va tornar a llevar-se assofegat, malgrat que el món ja estava dat i beneït. Només li quedava resoldre alguns formalismes.

El President, que encara no s'havia pogut prendre el primer cafè, no es creia les informacions que li enviava el comitè de crisi. Sota la protecció de la lluna nova, l'alçament s'havia convertit en una rebel·lió amb tots els ets i uts. Quan els altres pobles de la regió s'havien assabentat que l'exèrcit del President els havia envaït, ves a saber amb quins obscurs objectius, no havien dubtat ni un moment a córrer a ajudar els seus companys. Malgrat que normalment s'odiaven a mort entre ells, no podien permetre interferències dels creguts de la capital. Naturalment, abans de marxar al rescat, havien passat per la fàbrica d'armament més propera on s'havien apropiat del material necessari.

Els fusells, escopetes, bazuques, morters i llançaflames que sortien de les fàbriques de la zona eren d'última generació. Els de l'exèrcit, en canvi, havien vist temps millors. Com que el país feia molt de temps que no havia hagut de guerrear, el President havia preferit no invertir esforços en renovar-li l'arsenal. Era més productiu vendre tot el que produïen que no pas aprofitar-ne ni que fos una mica per abastir-se.

Aquest error tàctic, per altra banda imprevisible, li va costar car. Malgrat que l'exèrcit superava en número i experiència als vilatans, les guerrilles estaven molt més ben equipades. Sense oblidar la seva llegendària tossuderia, que sempre és un bon combustible per la màquina de guerra.

El President va creure que això només es podia resoldre enviant tot el contingent que estava disponible. Al llarg dels propers dies, més i més tropes arribaven a la regió, mentre que més i més partisans es llançaven a les muntanyes a preparar emboscades i massacrar qualsevol soldat que fos prou temerari per acostar-se'ls.

Com que era estiu i no hi havia gaire notícies interessants, les imatges de les topades arribaven immediatament a cada racó del món i es consumien amb fruïció vint-i-quatre hores al dia. Les simpaties es repartien entre els qui defenien les forces oficials, que argumentaven que la llei era a la seva banda, i els qui es deixaven seduir pel romanticisme dels qui tenien totes les de perdre en una lluita, malgrat tot, desigual. En el mateix país, això va fer aflorar sentiments soterrats a altres regions i, abans que s'acabés la setmana, el conflicte havia adquirit oficialment la categoria de guerra civil.

Els països veïns van condemnar immediatament aquest conflicte absurd i van emetre comunicats oficials que, en un to molt seriós i formal, demanaven al President que solucionés aquell desgavell amb prestesa. Com que la veritat era que aquell President traficant d'armes no queia gaire bé a ningú, alguns dels seus companys de feina no tenien cap mena de remordiment a l'hora de demanar-li que dimitís i deixés els rebels en pau. Altres, especialment els que li compraven més armes, li feien costat, ni que fos per una qüestió de pur interès: si cessava la inestabilitat a la regió, s'acabaria la producció d'armament i això podria ser una catàstrofe. D'aquesta manera, el món anava prenent posicions pel tram final de la seva existència.

Una altra cosa que semblava que ningú havia tingut en compte era que a la regió on el conflicte era més intens hi havia una concentració inusual de centrals nuclears. Proporcionaven la major part de l'energia del país, que sempre havia estat governat per individus amb poc interès per la salut del planeta i les virtuts de l'energia renovable. I també per individus que tenien especial mania als tossuts habitants de la regió fabricant d'armes, per això havien apilat les nuclears precisament allà, per tocar-los una mica la pera.

Quan algun assessor li ho va fer veure, el President va entendre que havia de donar l'ordre de protegir a qualsevol preu les centrals. No volia que se li quedés el país sense llum: havien de continuar produint passés el que passés, o si no sí que l'haurien feta grossa. Ràpidament, els generals van distribuir batallons als llocs clau. Els partisans van interpretar aquest moviment de tropes com una provocació barroera. Si els soldats defensaven amb tant d'interès aquells edificis era perquè tenien un valor estratègic important, fos quin fos. Es van convertir immediatament en objectius prioritaris.

Les batalles de les nuclears van ser cruentes. Al final no se sap si va ser un acte de sabotatge o de deixadesa, un accident o un efecte colateral de les confrontacions, però va acabar passant el que ningú s'esperava: el nucli d'un dels reactors de la central més vella va entrar en fusió i va iniciar una reacció en cadena que va es convertir en el pitjor desastre nuclear de la història.

Mentre la radioactivitat començava a campar lliurement per la regió, la confusió era total. Una de les fàbriques d'armament, assetjada per l'exèrcit, havia esclatat, i la terrible explosió gairebé s'havia sentit fins a la capital. Els observadors van començar a ajuntar les peces del trencaclosques i van arribar a la indefugible però errònia conclusió que algú els havia llançat una bomba de neutrons.

En el moment que el President va sentir l'informe dels experts, es va quedar pàl·lid. Qui els estava bombardejant? El país no tenia armes atòmiques, per tant l'atac havia vingut de fora. Va deduir que havien sigut els seus veïns del nord, que sempre els havien tingut tírria i que aquests dies no feien més que recolzar els rebels cada cop que feien una declaració. De seguida es va posar a fer trucades. Havia de reunir els seus aliats per respondre a aquest insult intolerable. Un atac tan gros sense provocació prèvia no podia tolerar-se.

Al llarg de la següent setmana, la confusió va anar augmentant i, a la vegada, es va globalitzar. El món es va dividir en tres bàndols. Els que feien costat al país "atacat", els que feien cas al país "atacant" i els equidistants que intentaven posar pau.

Per desgràcia, hi havia massa presidents amb ganes de prémer botons vermells. Sobretot un, que manava en un país petit i remot i que tenia la malsana intenció de fer-se veure, de comptar per alguna cosa entre els que remenaven les cireres. Va ser un dels que va alçar més la veu, amenaçant a tothom que no li volgués fer cas, promentent que buidaria tot l'arsenal atòmic a sobre de qui li faltés al respecte. Els altres presidents es reien d'ell, i això l'irritava encara més.

Tots es pensaven que l'altre s'aturaria abans, que ningú seria prou boig per donar l'ordre, que no s'atrevirien a anar tan lluny. Així anaven fent passes cap al precipici, una rere l'altre, per no quedar malament, perquè no es digués que s'havien acovardit, que no tenien prou nassos, tranquils i convençuts que ningú era tan burro per arribar al final, que ningú prendria mal en aquell joc planetari de la gallineta.

No se sap qui va ser el primer, però tant li fa. Les bombes atòmiques de veritat van començar a caure, primer un parell, després una dotzena, i al final a centenars. Ningú s'ho podia creure, però ja era massa tard per frenar una màquina que avançava amb massa inèrcia. Abans que s'adonessin que el desastre era irreparable, la vida al món es va extingir i el planeta va quedar erm i amb unes quantes esquerdes importants. El núvol radioactiu era tan gran que haurien de passar mil·lennis abans no brotessin de nou les plantes.

Si, unes setmanes abans de l'espetic final, M i S haguessin pogut veure com havia d'acabar la seva baralla absurda per un tamboret, potser s'haguessin aturat abans d'arribar a les mans.

O potser no. Els éssers humans eren realment molt burros.¹

¹ Gràcies a *Sombrero fallout* (Richard Brautigan, 1976) i els fets d'octubre del 2017 per la inspiració.